DEN DANSKE ØKONOMISKE SITUATION.[1]

Skønt der er gået tre måneder, siden arbejdsfreden blev genoprettet, spores *virkningerne af arbejdsstandsningerne* endnu i de seneste oplysninger om den økonomiske aktivitets omfang. *Industriproduktionen* steg fra 107 i april til 127 i maj og lå dermed kun 1 point lavere end i maj 1955, men man må regne med, at en del af den stærke stigning skyldes, at der i de strejkeramte virksomheder er udfoldet ekstra anstrengelser for at få bugt med ordreophobningen under strejken, og at der for så vidt er tale om et overgangsfænomen. Man kan derfor ingenlunde være sikker på, at produktionskurven efter den stejle stigning i maj nu ligger højere end i fjor. Udviklingen af arbejdsløsheden i juni tyder nærmest på, at den økonomiske aktivitet som helhed stadig er mindre end i 1955.

En lignende usikkerhed gør sig gældende ved bedømmelsen af den seneste udvikling af *udenrigshandel* og *valutastilling*. Rekordimporten i maj, der også bragte rekordmerimport, må ses på baggrund af, at importen i de foregående måneder var relativt lille, men stigningen i maj var på den anden side så stærk, at det ikke kan udelukkes, at det er andet og mere end en udligning, der har fundet sted, og at den meget store import i maj med andre ord også er udtryk for en mere varig stigningstendens. Det store importoverskud har imidlertid ikke forhindret, at nationalbanken i anden halvdel af maj og i juni har haft et lille valutaoverskud. Forklaringen er formentlig, at importen navnlig på grund af sømandsstrejken er blevet forsinket, så at betalingen for importen i en række tilfælde har fundet sted, før varerne er kommet frem. Denne antagelse er i god overensstemmelse med det betydelige valutatab i april og første halvdel af maj, der vanskeligt lader sig forklare alene ved en henvisning til de hindringer, strejken lagde i vejen for den regelmæssige afvikling af landbrugseksporten.

INDUSTRIPRODUKTIONEN

Produktionsnedgangen som følge af strejkerne var større i april end i marts, dels fordi antallet af strejkedage var større i april, dels fordi virksomheder, der ikke direkte var ramt af strejke, måtte begrænse produktionen på grund af afsætnings- og leveringsvanskeligheder i forbindelse med strejkerne. Indekset for industriproduktionen var i marts 9 pct. og

[1] Se også tabelbilaget bag i heftet.

i april 14 pct. lavere end i henholdsvis marts og april 1955, men disse tal giver dog som nævnt i den foregående oversigt et for stærkt indtryk af strejkernes virkninger på produktionen.

Industriproduktionen.

(Procentvis forandring fra tilsvarende periode det foregående år).

	1. kvt. 1955	2. kvt. 1955	3. kvt. 1955	4. kvt. 1955	1. kvt. 1956	Marts 1956	April 1956	Maj 1956
Næringsmiddelindustri	+ 4	÷ 2	+ 7	+ 1	÷ 1	+ 1	0	+10
Tekstilindustri	+ 4	÷ 3	÷ 9	÷14	÷13	÷15	÷13	÷14
Fodtøjs- og beklædningsindustri	+ 5	÷ 3	÷10	÷16	÷18	÷19	÷19	÷11
Træindustri	+ 4	+ 2	+ 5	÷ 1	÷ 7	÷ 8	÷10	÷ 8
Papir- og grafisk industri	+ 5	+ 3	+ 3	+ 1	÷ 3	÷10	÷30	+ 2
Kemisk industri	+ 3	÷ 7	+ 2	÷ 1	+ 2	+ 2	0	+12
Sten-, ler- og glasindustri	0	÷ 9	÷ 4	÷ 8	÷10	÷ 4	÷15	÷ 5
Jern- og metalindustri	+10	+ 4	0	÷ 2	÷ 5	÷ 9	÷13	÷ 6
Transportmiddelindustri	+ 6	+ 1	+ 1	+ 1	÷ 8	÷25	÷40	+ 4
Industrien ialt	+ 5	÷ 1	0	÷ 3	÷ 6	÷ 9	÷14	÷ 1
Heraf:								
Konsumvareindustri	+ 4	÷ 2	0	÷ 3	÷ 4	÷ 7	÷10	+ 2
Produktionsmiddelindustri	+ 7	+ 1	0	÷ 2	÷ 7	÷12	÷19	÷ 4

I maj lå indekset for den samlede industriproduktion kun 1 pct. lavere end i maj 1955, men flere industrigrupper manglede betydeligt mere i at være nået op på sidste års niveau. Den største tilbagegang viser fortsat tekstilindustrien og fodtøjs- og beklædningsindustrien, men også i træindustrien, i sten-, ler- og glasindustrien samt i jern- og metalindustrien var produktionen ikke uvæsentligt mindre end i samme måned i fjor. Når indekset for den samlede produktion alligevel kun viste en ubetydelig nedgang, skyldtes det i første række en stærk fremgang i levnedsmiddelindustrien og den kemiske industri. Desuden var produktionen i transportmiddelindustrien og i den grafiske industri – de to industrier, der var hårdest ramt af strejkerne i marts-april – større end i maj i fjor. Navnlig som følge af fremgangen i levnedsmiddelindustrien lå produktionsindekset for konsumvareindustrien i maj 2 pct. over niveauet på samme tid i 1955, medens indekset for produktionsmiddelindustrien viste et fald på 4 pct.

BYGGEVIRKSOMHEDEN

Af den sædvanlige kvartalsopgørelse over nybyggeriet i hele landet – bortset fra de egentlige landkommuner – fremgår det, at det fuldførte byggeri i januar kvartal oversteg det påbegyndte byggeri med ca. 180.000 m², og at der ved udgangen af marts var 2.57 mill. m² under

opførelse mod 2.78 og 2.96 mill. m² på samme tidspunkt i henholdsvis 1955 og 1954. Etagearealet i erhvervsejendomme under opførelse var dog større end ved udgangen af marts i fjor.

For *boligbyggeriets* vedkommende gik antallet af lejligheder under opførelse uden for de egentlige landkommuner i løbet af januar kvartal tilbage fra knap 19.800 til 18.800 mod 20.700 i 1955 og 22.000 i 1954, efter en skønsmæssig beregning var tallet ved udgangen af maj steget til 20.800, og stigningen er antagelig fortsat. Hverken murer- eller tømrerfaget havde i slutningen af juni ledig arbejdskraft, idet kun 0.5 pct. af murersvendene og 1.6 pct. af tømrersvendene på dette tidspunkt var egentlig arbejdsløse.

Byggevirksomheden.

	Beboelsesejendomme		Erhvervs-ejendomme	Ikke-erhvervs-ejendomme	Tilsammen
	1000 m²	Antal	1000 m²	1000 m²	1000 m²
Under opførelse 1. januar 1956..	1641	19767	629	487	2757
Fuldført i januar kvartal 1956...	332	3868	113	90	535
Påbegyndt i januar kvartal.....	224	2905	92	37	353
Under opførelse 1. april 1956...	1533	18804	608	434	2575
Under opførelse 1. april 1955...	1718	20726	514	550	2782

ARBEJDSLØSHEDEN

Efter at arbejdsløsheden i de første fire måneder af 1956 havde ligget væsentligt højere end i den tilsvarende periode i 1955, nærmede den sig i de første uger efter strejkernes ophør stærkt til 1955-niveauet, og i slutningen af maj var arbejdsløshedsprocenten faldet til 5.2 mod 5.0 i maj 1955. Ledigheden når normalt sit minimum i juni, men i år har den i juni holdt sig på samme højde som i maj med det resultat, at afstanden mellem arbejdsløshedsniveauet i år og i fjor påny er forøget. Det ligger nær at antage, at forbigående travlhed i tiden umiddelbart efter strejkernes ophør er i hvert fald en del af forklaringen på denne afvigelse fra den normale sæsonbevægelse.

For den egentlige arbejdsløshed, der omfatter de personer, som på tællingstidspunktet har været ledige i mindst en uge, har udviklingen formet sig på omtrent samme måde som for arbejdsløsheden som helhed. Ultimo maj udgjorde antallet af egentlig arbejdsløse i pct. af de arbejdsløshedsforsikrede 2.7 mod 2.4 i maj 1955, og i slutningen af juni var tallene henholdsvis 2.4 og 1.5.

LANDBRUGET

Medens den *animalske produktion* i januar kvartal var en halv snes procent mindre end i januar kvartal 1955, var den i de følgende to måneder kun en ubetydelighed lavere end i april-maj i fjor, idet stigning for

mælk og okse- og kalvekød næsten opvejede nedgang for flæsk og æg. Den 26. maj blev *svinebestanden* opgjort til 4.517.000 stkr., hvilket var 70.000 færre end ved den nærmest foregående tælling den 14. april og godt 90.000 færre end i maj 1955. Nedgangen fra april til maj kan i hvert fald delvis forklares ved, at tallet for april inkluderede en del fedesvin, som havde måttet tilbageholdes fra slagterierne på grund af sømandsstrejken. Det samlede antal søer formindskedes mellem de to sidste tællinger med 4.000 stkr. til 503.000 stkr., hvilket imidlertid var 36.000 flere end i maj i fjor, og antallet af første gang drægtige søer fortsatte stigningen og nåede op på 133.000 mod 98.000 for et år siden. Der må derfor i de kommende måneder regnes med et stort tillæg af smågrise, som vil være færdige til slagtning i begyndelsen af 1957.

Den animalske landbrugsproduktion.

(Månedsgnst. i 1000 kg).

	Mælk[1]	Smør	Ost	Flæsk	Æg	Okse- og kalvekød
Januar kvt. 1955	368	11.8	5.7	46.9	13.2	19.6
– 1956	376	12.6	5.0	37.9	12.1	21.0
April-maj 1955	491	15.6	8.5	44.3	12.7	18.2
– 1956	501	16.8	8.8	43.4	12.4	22.4
Januar-maj 1955	417	13.3	6.8	45.9	13.0	19.0
– 1956	426	14.3	6.5	40.1	12.2	21.6

[1]Mill. kg.

Producentpriserne for flæsk, æg og hornkvæg har i hver enkelt måned af første halvdel af indeværende år ligget over priserne i de tilsvarende måneder i fjor. Det samme var tilfældet med *smørprisen* indtil april, da afregningstallet som følge af prisfaldet på det engelske marked blev sat ned fra 7.65 kr. pr. kg til først 6.50 kr. og derefter 5.75 kr. I maj fulgte en ny nedsættelse til 5.25 kr. pr. kg, men derefter stabiliseredes det engelske smørmarked, så at der kunne gennemføres en mindre prisforhøjelse. I juni sattes afregningstallet til 5.75 kr. pr. kg, men var dog stadig lavere end på samme tid i 1955, da noteringen var 6.35 kr. pr. kg. Efter nedgangen i slutningen af 1955 og begyndelsen af 1956 har *markedet for dansk bacon i England* ligget fast, og både i maj og juni forhøjedes noteringerne, der nu er 324, 310 og 296 s. pr. cwt. for 1., 2. og 3. kvalitet. Noteringerne ligger fremdeles noget under maksimumsnoteringerne i efteråret 1955 (328, 324 og 320 s. pr. cwt.), men efter den seneste forhøjelse opnår de danske baconeksportører foruden den faste minimumspris på 240 s. et tillæg på henholdsvis 84, 70 og 56 s. pr. cwt. ved salg af bacon til England.

Udførselen af de vigtigste landbrugsprodukter.

(Mill. kg).

	Smør	Ost	Bacon og flæsk	Æg	Levende og slagtet hornkvæg[1]
Januar kvartal 1955	27.0	12.6	82.7	30.4	133.0
– 1956	27.5	12.2	54.8	27.1	135.4
April kvartal 1955	37.4	12.6	70.4	22.4	117.3
– 1956	36.2	15.5	56.8	21.5	141.7
1. halvår 1955	64.4	25.2	153.1	52.8	250.3
– 1956	63.7	27.7	111.6	48.6	277.1

[1] 1000 stkr.

Medens *smøreksporten* i første halvår 1956 ikke er undergået større ændringer i sammenligning med i fjor, er *osteeksporten* gået frem med ca. 10 pct. Fremgangen falder udelukkende på april kvartal. *Ægeksporten* lå 8 pct. lavere end i første halvår 1955, men i april kvartal var tilbagegangen kun 4 pct. *Eksporten af bacon og flæsk* var i januar kvartal godt en trediedel mindre end i den tilsvarende periode i fjor, men i april kvartal indsnævredes forskellen til knap en femtedel, hvilket dog mere skyldtes det stærke fald i eksporten i fjor end stigning i år. For første halvår under eet udgjorde nedgangen i bacon- og flæskeeksporten i forhold til første halvår 1955 ca. 27 pct. I samme tidsrum var *eksporten af levende og slagtet hornkvæg* 11 pct. større end i fjor, i april kvartal alene var fremgangen over 20 pct.

Englands stilling som hovedaftager af dansk smør og bacon er blevet yderligere befæstet i 1956. Af smøreksporten har England i første halvår aftaget over 52 mill. kg mod 45 mill. kg i første halvår 1955. Baconeksporten til England er ganske vist i samme periode gået tilbage fra ca. 132 til ca. 108 mill. kg, men England aftog i første halvår 1956 96 pct. af den samlede danske eksport af bacon og flæsk mod 86 pct. i den tilsvarende periode i fjor. De sekundære markeders betydning har altså været aftagende. Det samme gælder med hensyn til ost og æg. Osteeksporten til Vesttyskland er steget fra godt 9 til næsten 13.5 mill. kg, hvilket svarer til henholdsvis 37 og 48 pct. af den samlede danske osteeksport, og ægeksporten til Vesttyskland viser en fremgang fra knap 25 til over 30 mill. kg, eller fra 47 til 62 pct. Desuden er som sædvanglig størstedelen af den danske kreatureksport gået til Vesttyskland.

UDENRIGSHANDEL OG VALUTASTILLING

Som allerede nævnt, var importen i maj – 937 mill. kr. – overraskende stor. En væsentlig del af stigningen repræsenterer utvivlsomt varer, der

under normale forhold på arbejdsmarkedet ville være blevet indført på et tidligere tidspunkt. Dette fremgår bl.a. af, at importen i april var usædvanlig lille, både når man sammenligner med april sidste år og med månedsgennemsnittet for januar kvartal i år. Den omstændighed, at *importen i gennemsnit for april og maj* var 100 mill. kr. større end den gennemsnitlige import i januar kvartal, tyder imidlertid på, at den stærke importstigning ikke kan forklares alene på denne måde, men at andre årsager har været i virksomhed. På det nuværende tidspunkt lader det sig dog næppe afgøre, om importstigningen i maj bebuder en mere varig tendens, eller om den i hovedsagen skal sættes i forbindelse med lagerændringer, uden at der er tale om øget aktivitet og forbrug.

Udenrigshandelen.

(Månedsgennemsnit i mill. kr.).

	Import	Eksport	Heraf: Landbrugsprodukter	Heraf: Industrivarer	Importoverskud
1953	573	508	320	165	65
1954	669	546	329	193	123
1955	675	599	345	228	76
1. kvartal 1955	682	585	350	208	97
2. – –	651	579	324	230	72
3. – –	652	570	323	219	82
4. – –	714	664	380	253	50
1. kvartal 1956	672	606	334	242	66
April-maj –	771	593	319	247	178
April 1956	605	522	292	207	83
Maj –	937	665	347	288	272

I de første 5 måneder af 1956 tilsammen var importen godt 200 mill. kr. eller ca. 6 pct. større end i det samme tidsrum i fjor. Det er dog langt fra alle varegrupper, der viser stigning. Importen af træ og tømmer, papirmasse og -affald, spindestoffer, garn, metervarer og færdige tekstilvarer samt klædningsstykker har således ligget væsentligt lavere end i fjor. De største stigninger, absolut og procentvis, finder man i grupperne korn og kornvarer samt foderstoffer, hvor importforøgelsen andrager over 100 mill. kr.; af oliefrø, -nødder og -kærner er der indført for 31 mill. kr. mere end i januar–maj 1955, og efter en meget stor import i maj ligger importen af brændselsstoffer i den forløbne del af 1956 nu også højere end i de første fem måneder i fjor. Det drejer sig om en stigning på

næsten 75 mill. kr., der dog for en væsentlig del skyldes de højere priser på kul og koks. Der er ligesom i fjor importeret godt 900.000 tons cinders og koks; men dette kvantum har i år kostet 173 mill. kr. mod 126 mill. kr. i fjor. Importen af stenkul er gået ned fra 1.83 mill. tons til en værdi af 188 mill. kr. til 1.29 mill. tons, som har kostet 158 mill. kr. Importen af flydende brændsel har derimod både mængde- og værdimæssigt ligget på et højere niveau end i 1955. Endvidere kan nævnes, at maskinimporten har lagt beslag på 35 mill. kr. mere end i fjor, medens importen af transportmidler kun er steget ubetydeligt.

På grund af nedgangen i svineslagtningerne og prisfaldet på smør har *eksporten af landbrugsprodukter* været 40 mill. kr. eller godt 2 pct. mindre end i de første fem måneder i fjor, men dette er mere end opvejet af *fortsat fremgang for industrieksporten.* Eksporten af industrivarer er forøget med 170 mill. kr. eller ca. 16 pct., og større eller mindre stigninger forekommer i de allerfleste varegrupper. Det største bidrag til eksportfremgangen er ydet af transportmiddelindustrien, hvis eksport er steget fra 90 til 150 mill. kr., hvorved dog må bemærkes, at der i disse tal er indbefattet henholdsvis 5 og 27 mill. kr. for brugte skibe, medens der af nye skibe over 250 reg. tons br. i år er eksporteret for 82 mill. kr. mod 64 mill. kr. i de første fem måneder i 1955. Samtidig har eksporten af personautomobiler indbragt 16 mill. kr. mod 3 mill. kr. i samme periode i fjor.

Eksporten af nogle vigtige industriprodukter.

(Mill. kr.).

	Januar–april 1955	1956
Kødkonserves	113.9	118.5
Sukker og sukkervarer	10.2	6.9
Drikkevarer	21.0	27.7
Farmaceutiske præparater	26.1	30.8
Sprængstoffer og forsk. kemiske produkter	14.8	24.5
Garn, metervarer og færdige tekstilvarer	31.2	35.7
Metalvarer, bearbejdede	33.4	36.1
Maskiner, undtagen elektriske	272.1	276.3
Elektriske maskiner, apparater og tilbehør	80.2	96.1
Transportmidler	90.1	150.1
Møbler og tilbehør	7.0	13.4
Klædningsstykker	20.0	22.2

Også eksporten af fiskeriprodukter har ligget højere end i fjor, og den samlede eksport i de fem måneder er gået frem med over 140 mill. kr. eller næsten 5½ pct. i forhold til 1955, hvilket imidlertid ikke har været tilstrækkeligt til at hindre en *forøgelse af indførselsoverskuddet.* Det store

importoverskud i maj bragte importoverskuddet for de første fem måneder af 1956 op på 550 mill. kr. eller 65 mill. kr. mere end i perioden januar–maj i fjor.

I samme tidsrum havde nationalbanken og de private banker tilsammen et *valutaoverskud* på 20 mill. kr., medens valutastillingen i fjor til trods for det mindre importoverskud forringedes med ca. 150 mill. kr., hvoraf dog knap halvdelen repræsenterede en dollarbetaling til den internationale valutafond. Selv om man kan regne med, at *skibsfartens valutaindtægter* har været større end i fjor – fragtratetallet var i gennemsnit for de første 5 måneder 179 mod 147 i 1955, og handelsflådens tonnage er vokset – kan forklaringen på denne uoverensstemmelse mellem handelsbalance og valutaudvikling dog næppe udelukkende ligge i stigende skibsfartsindtægter eller bevægelser på andre af betalingsbalancens løbende poster, men må antages at skyldes private kapitalbevægelser.

Det kan i denne forbindelse nævnes, at den foreløbige opgørelse af *betalingsbalancen for 1955* viser et overskud på vare- og tjenestebalancen på 178 mill. kr. mod i 1954 et underskud på 523 mill. kr. Overskuddet modsvares af en forbedring af statens og kommunernes status over for udlandet på 207 mill. kr., medens nationalbankens og de private bankers valutastilling under eet forringedes med 11 mill. kr. Den samlede forbedring i bankernes, statens og kommunernes status over for udlandet var således 196 mill. kr. eller 18 mill. kr. mere end overskuddet på vare- og tjenestebalancen, hvilket – beregningens rigtighed forudsat – vil sige, at der i 1955 var en privat gældsættelse til udlandet på dette beløb. Til betaling af afdrag på statens og kommunernes udenlandske lån blev der i 1955 overført 249 mill. kr., hvoraf 81 mill. kr. til afvikling af restancer vedrørende dollarlån og 62 mill. kr. til dollarindbetaling i den internationale valutafond. Trækkes herfra 42 mill. kr., som Danmark modtog i afdrag på flygtningetilgodehavendet i Tyskland, kommer man til den nævnte forbedring for staten og kommunerne på 207 mill. kr. I 1954 var det tilsvarende tal 176 mill. kr.

I nedenstående tabel er anført balancen for varer og tjenester, fordelt efter transaktionernes art, i 1954 og 1955. Tallene for importværdien er fremkommet ved, at der fra de i handelsstatistikken opgjorte cif-værdier er fradraget de med importen forbundne søfragtudgifter, der for 1955 er anslået til 750 mill. kr. og for 1954 til 650 mill. kr. Fremgangen på handelsbalancen i 1955 er tidligere behandlet i disse oversigter, og der skal derfor her kun nævnes, at den danske handelsflådes fragtindtægter i 1955 androg 1175 mill. kr. eller 225 mill. kr. mere end det foregående år. Samtidig forøgedes skibenes udgifter i fremmede havne imidlertid med 100 mill. kr., hvorved stigningen i handelsflådens valutaindtjening reduceredes til netto 125 mill. kr.

Vare- og tjenestebalancen.

(Mill. kr.).

	1954			1955		
	Indtægt	Udgift	Netto-indtægt	Indtægt	Udgift	Netto-indtægt
Vareindførsel og -udførsel (fob)....	6746	7526	÷780	7404	7521	÷117
Søtransport.....	1225	1025	200	1475	1210	265
Heraf Danske skibe.....	950	500	450	1175	600	575
Heraf Udenlandske skibe.....	275	525	÷250	300	610	÷310
Rejser.....	300	300	–	325	325	–
Renter, aktieudbytte o.l.....	55	133	÷ 78	60	130	÷ 70
Varer og tjenester iøvrigt.....	295	160	135	275	175	100
Ialt...	8621	9144	÷523	9539	9361	178

DEN INDENLANDSKE LIKVIDITET

Nationalbankens valutabeholdning formindskedes i april kvartal med noget over 100 mill. kr., men samtidig forøgedes bankens tilgodehavende

Bankernes nettotilgodehavende i udlandet[1].

(Mill. kr.).

Ultimo	E.P.U.	U.S.-doll.	Can. doll. o. sfrcs.	Andre valutaer	Internat. inst. (netto)	Ialt nationalbanken	Private banker	Tilsammen
Dec. 1951....	÷266	267	4	106	÷ 91	20	÷54	÷ 34
Dec. 1952....	÷223	494	8	156	÷103	332	÷44	288
Dec. 1953....	÷432	669	8	172	÷ 91	326	÷33	293
Dec. 1954....	÷673	637	8	÷59	÷ 85	÷172	÷35	÷207
Jan. 1955....	÷666	647	7	÷63	÷ 84	÷159	÷11	÷170
Febr. —	÷703	563	6	÷59	÷ 60	÷253	15	÷238
Marts —	÷716	546	7	÷58	÷ 85	÷306	5	÷301
April —	÷758	537	7	÷47	÷ 71	÷332	18	÷314
Maj —	÷755	480	6	÷34	÷ 98	÷401	42	÷359
Juni —	÷848	474	6	÷22	÷ 66	÷456	44	÷412
Juli —	÷836	499	6	÷17	÷ 77	÷425	34	÷391
Aug. —	÷816	506	10	÷17	÷114	÷431	51	÷380
Sept. —	÷813	544	10	÷15	÷ 80	÷354	29	÷325
Okt. —	÷795	520	11	÷14	÷ 93	÷371	18	÷353
Nov. —	÷743	572	12	÷39	÷ 92	÷290	15	÷275
Dec. —	÷732	596	12	÷40	÷ 75	÷239	21	÷218
Jan. 1956....	÷682	598	11	÷40	÷ 75	÷188	26	÷162
Febr. —	÷677	628	10	÷37	÷ 87	÷163	40	÷123
Marts —	÷670	659	10	÷39	÷ 90	÷130	62	÷ 68
April —	÷687	592	8	÷40	÷ 72	÷199	57	÷142
Maj —	÷689	568	6	÷52	÷ 84	÷251	53	÷198
Juni —	÷694	563	7	÷48	÷ 74	÷246	50	÷196

[1] Tallene i første kolonne angiver gælden til E. P. U. efter afregningen for den pågældende måned og tallene i den anden kolonne dollarbeholdningen med tillæg af tilgodehavende eller fradrag af skyldige dollarbetalinger til E. P. U.

hos staten med 85 mill. kr. *Likviditetssituationen* ved udgangen af juni var derfor næsten uforandret i sammenligning med stillingen tre måneder tidligere. I forhold til stillingen for et år siden forelå der derimod en likviditetsudvidelse, idet seddelomløb plus indestående på nationalbankens foliokonto var vokset med ca. 120 mill. kr., seddelomløbet alene med 160 mill. kr. i takt med den stedfundne forøgelse af pengeindtægterne og de højere priser. De private bankers udlån, der havde holdt sig ret uforandrede siden slutningen af 1955, steg i juni med ca. 200 mill. kr., formentlig i forbindelse med terminen. Dette sammenholdt med valuta-

	Juni 1955	Dec. 1955	Jan. 1956	Febr. 1956	Marts 1956	April 1956	Maj 1956	Juni 1956
Nationalbanken:								
Udenlandske tilgodeh., netto	÷456	÷239	÷188	÷163	÷130	÷199	÷251	÷246
Nettotilgodehavende hos staten	2433	2469	2290	2476	2292	2293	2564	2377
Obligationer og aktier	475	539	514	505	495	491	491	490
Seddelomløb	2010	2217	2097	2075	2149	2102	2099	2171
Foliokonto	361	441	391	522	365	343	512	322
Tilsammen	2371	2658	2488	2597	2514	2445	2611	2493
Forretningsbankerne:								
Kassebeholdning	807	914	802	860	816	780	823	788
Obligationer og aktier	1194	1157	1230	1275	1294	1295	1288	1309
Udlån ialt (indenl.)	6085	6179	6180	6116	6139	6179	6144	6340
Indlån ialt —	6733	6850	6788	6983	6934	6932	7117	7086
De større sparekasser:								
Obligationer og aktier	1433	1416	1433	1441	1441	1419	1427	1434
Udlån ialt	3611	3655	3674	3686	3718	3750	3759	3759
Sparernes tilgodehavende	4951	4922	4968	5011	5049	5129	5189	5148

situationen har givet *nationalbanken* anledning til at *forny sin henstilling af 7. juni 1955* om, at de enkelte banker ikke forøger omfanget af deres udlån, og at en eventuel stigning i kassebeholdningerne anvendes til styrkelse af likviditeten eller til indkøb af stastobligationer. (De private bankers beholdning af aktier og obligationer er mellem juni 1955 og juni 1956 forøget med 115 mill. kr.).

Statens gæld til nationalbanken er i første halvår 1956 formindsket med næsten 100 mill. kr. Dette står i forbindelse med en betydelig fremgang i *salget af statsobligationer*. Indtil udgangen af april havde salget af statsobligationer indbragt 184 mill. kr., medens der til indfrielse af indenlandske statsobligationer var anvendt 125 mill. kr. I de samme fire måneder forøgedes udestående skatkammerbeviser desuden med et beløb

på 87 mill. kr., således at staten i denne periode ved salg af statsobligationer og skatkammerbeviser skaffede sig netto ialt 146 mill. kr. I januar – april i fjor opvejedes det beløb, der indkom ved salg af statsobligationer og skatkammerbeviser, nøjagtigt af det beløb, der medgik til indfrielse.

I maj ændrede billedet sig, dels fordi salget af obligationer faldt til 24 mill. kr. mod 66 mill. kr. i april, dels fordi indfrielse af statsobligationer lagde beslag på ikke mindre end 86 mill. kr., heraf 75 mill. kr. vedrørende forsvarslånet af 1951, der forfaldt i sin helhed den 9. maj. Da omløbet af skatkammerbeviser var uændret, oversteg statens udbetalinger på disse poster altså i maj indbetalingerne med 62 mill. kr., og for de fem første måneder af 1956 formindskedes indbetalingsoverskuddet herved til 84 mill. kr. I januar–maj 1955 var det imidlertid kun 6 mill. kr., og i juni steg afsætningen af de løbende statslån igen og nåede op i nærheden af 50 mill. kr.

Det skal tilføjes, at lånemarkedets tilstand i maj ikke er karakteriseret ved den stærke nedgang i afsætningen af statsobligationer. I samme måned emitteredes to nye 15-årige lån på tilsammen 50 mill. kr. Det ene, på 20 mill. kr., blev udbudt af Kjøbenhavns Telefon Aktieselskab, det andet, der var på 30 mill. kr., af Københavns kommune. Lånebetingelserne var praktisk taget identiske med en effektiv rente af 6.67 pct., og begge lån blev afsat den første tegningsdag. Københavns kommunes lån blev endog så stærkt overtegnet, at de tegnede beløb måtte reduceres med gnstl. 50 pct.

Omløbet af *kredit- og hypotekforeningsobligationer* forøgedes i de første seks måneder af 1956 med 224 mill. kr., 46 mill. kr. mindre end i den tilsvarende periode i fjor, men den samlede forøgelse af cirkulerende statsobligationer, skatkammerbeviser og kredit- og hypotekforeningsobligationer (pålydende værdi) androg 450 mill. kr. mod 352 mill. kr. i januar–maj 1955. Den øgede aktivitet på lånemarkedet har, som det fremgår af nedenstående oversigt over den effektive rente for nogle typiske papirer, været ledsaget af en svag tendens til rentesænkning.

Effektiv obligationsrente.

(pct. p.a.).

	Statslån S. 1997, 4½ pct.	Ost. Kreditfg. 16. serie, 2. afd., 4½ pct.	Jydsk Hypotekfg. 10. afd., 5 pct.
Juni 1955	6.90	6.22	6.74
Dec. 1955	6.96	6.41	7.01
Marts 1956	6.99	6.37	6.89
April 1956	6.88	6.26	6.77
Maj 1956	6.88	6.33	6.77
Juni 1956	6.88	6.33	6.77

Ved udgangen af juni lå indekset for *aktiekurserne* ca. 7 pct. højere end ved årets begyndelse. Rederiaktier var steget 10 pct., industriaktier 6 pct. og bankaktier 5 pct. I sammenligning med juni 1955 var stigningsprocenterne 14, 30, 7 og 10.

PRISER OG LØNNINGER

Engrospristallet er i løbet af første halvår 1956 steget med knap 2 pct. Stigningen falder så godt som udelukkende på januar kvartal. De største stigningsprocenter forekommer i grupperne vegetabilske levnedsmidler, gødningsstoffer, brændsel og mineralske olier samt bygningsmaterialer. Den eneste gruppe med prisfald er animalske levnedsmidler, hvor faldet i smørprisen har bevirket en nedgang på 6 pct. Til og med maj, inden den seneste opgang i smør- og baconpriserne, var nedgangen endog 10 pct.

For de 6 måneder under eet har prisudviklingen i høj grad været til ugunst for Danmark, idet priserne på importvarerne i dette tidsrum er steget med godt 2 pct., medens eksportvarerne viser et prisfald på 11–12 pct. *Forholdet mellem importpriser og eksportpriser* har imidlertid bedret sig ikke uvæsentligt med den nævnte opgang i priserne for de to vigtigste landbrugsprodukter, der bevirkede, at pristallet for eksportvarer fra maj til juni steg med næsten 5 pct. Hertil kommer, at priserne for import-

Engrospristallet.

(1935=100).

	Juni 1955	Dec. 1955	Marts 1956	April 1956	Maj 1956	Juni 1956	Ændring i pct. Juni 1955–juni 1956	Ændring i pct. Dec. 1955–juni 1956
Vegetab. levnedsmidler	349	348	361	371	375	376	+ 7.7	+ 8.0
Animalske levnedsmidler	306	335	332	319	303	315	+ 2.9	÷ 6.0
Foderstoffer	439	422	415	435	432	422	÷ 3.9	0.0
Gødningsstoffer	237	239	246	247	248	250	+ 5.5	+ 4.6
Brændsel og mineralske olier	443	505	537	538	538	546	+23.3	+ 8.1
Jern, metaller og varer deraf	329	345	351	350	350	348	+ 5.8	+ 0.9
Bygningsmaterialer (undt. træ)	265	270	279	279	286	286	+ 7.9	+ 5.9
Træ og papir	493	495	500	500	499	496	+ 0.6	+ 0.2
Tekstil og konfektion	332	330	332	333	334	335	+ 0.9	+ 1.5
Huder, læder og skotøj	305	307	306	307	307	309	+ 1.3	+ 0.7
Kemisk-tekniske varer	238	250	251	251	249	250	+ 5.0	0.0
Engros-pristallet	349	360	366	367	365	367	+ 5.2	+ 1.9
Råvarer og halvfabrikata	407	424	435	442	443	444	+ 9.1	+ 4.7
Færdigvarer	322	330	333	331	328	331	+ 2.8	+ 0.3
Importvarer	417	432	440	441	440	441	+ 5.8	+ 2.1
Eksportvarer	310	370	343	326	313	328	+ 5.8	÷11.4

varer ikke er steget yderligere i april kvartal. Det bør tilføjes, at i sammenligning med juni 1955 er både import- og eksportvarer steget med knap 6 pct.

Der foreligger nu en opgørelse over *arbejdslønnen* i håndværk og industri m.v. for hele året 1955 såvel som for de enkelte kvartaler. Inklusive feriepenge og samtlige tillæg bortset fra overtidstillæg var den gennemsnitlige timefortjeneste i 1955 448 øre mod 428 øre i 1954, en stigning på 4.7 pct. Fra oktober kvartal 1954 til oktober kvartal 1955 er den gennemsnitlige timefortjeneste steget fra 434 til 458 øre eller med 5.5 pct. Denne stigning er for stor til, at den kan forklares alene ved den automatiske pristalsregulering, og der må derfor trods den dæmpning af aktiviteten, der prægede 1955, have fundet *lønglidning* sted i et vist omfang inden for fagligt eller lokalt begrænsede områder. For 1956 må man regne med en noget større lønstigning end i 1955. Som nævnt i den foregående oversigt kan lønstigningen efter de nye overenskomster og pristalsreguleringen pr. 1. marts anslås til knap 5 pct., og lønreguleringen pr. 1. september efter juli-pristallet vil formentlig give arbejderne yderligere to dyrtidstillægsportioner eller 10 øre mere pr. time for voksne arbejdere.

14.-7.-1956.
C. L.

Detailpristallet for juli blev med 1914=100 beregnet til 419 (efter fradrag af værdien af sparebeviser) mod 414 i april. Uden dette fradrag er tallene henholdsvis 424 og 419. Det nye pristal ligger 9 points højere end det sidste lønregulerende pristal fra januar og er tilstrækkeligt til fra efteråret at sikre både arbejdere og tjenestemænd de ovenfor nævnte to yderligere portioner dyrtidstillæg. Stigningen skyldes i det væsentligste den årlige regulering af det beregnede beløb for direkte skatter (ca. 6 points), ligesom posterne brændsel og belysning samt hygiejne og kulturelle udgifter gik i vejret med beløb svarende til henholdsvis lidt over og lidt under 1 point. Derimod viste fødevareudgifterne for første gang i et par år et betydeligt fald – svarende til 4 points – særlig på grund af lavere priser på kartofler og mejeriprodukter.

Indeks for *industriproduktionen* i juni blev 129, (1949=100) hvilket er 2 points mere end i maj og 1 points mere end i juni 1955. I gennemsnit for første halvår er indekstallet 119 mod 126 og 123 henholdsvis i 1955 og 1954. Størst nedgang sammenlignet med første halvår 1954 udviser fodtøj og beklædning (÷15 pct.), sten, ler og glas (÷14) og tekstil (÷10). Derimod har næringsmiddelindustrien haft fortsat fremgang, og produktionen ligger her 4 pct. højere end i 1954. Den kemiske industri, der oplevede en produktionsnedgang i 1955, har atter vist stigning, og er kom-

met op på et niveau 2 pct. højere end i 1954. Også jern- og metalindustriens produktion har i første halvår været en smule større end for to år siden; men her er bevægelsen den modsatte – stigning fra 1954 til 1955, men lidt svagere nedgang i det derpå følgende år.

Endvidere skal det nævnes, at der nu foreligger oplysninger om *kvantumsindeks* og *indeks for enhedsværdierne* i udenrigshandelen i 1. kvartal 1956. Det viser sig, at udførselsmængden var oppe på 186 pct. af 1949-gennemsnittet mod 184 pct. året før, en stigning på ca. 1 pct. Den indførte mængde var derimod faldet fra 159 i 1. kvartal 1955 til 154 i år; det er det fjerde kvartal i træk, hvor der har været tale om nedgang sammenlignet med tilsvarende tidsrum et år tidligere – et tydeligt udtryk for aktivitetsdæmpningens virkninger på udenrigshandelen. Enhedsværdien af de udførte varer var siden 4. kvartal 1955 gået ned med et par procent til 114 (1949=100), medens der tværtimod var sket en stigning i importvarernes enhedsværdi fra 122 til 125, hvilket har medført en forringelse af bytteforholdet fra 95 til 91 (1949=100); niveauet er dog stadig lidt højere end i de første 3 kvartaler af 1955, da bytteforholdet varierede mellem 89 og 87.

Efter at *importværdien*, som omtalt, havde sat rekord med 937 mill. kr., sank den i juni til 763 mill. kr., hvilket imidlertid også er et særdeles højt tal. På den anden side steg også *eksporten*, der nåede op på 695 mill. kr., og merimporten blev således ca. 68 mill. kr. For første halvår har merimporten været 618 mill. kr., svarende til 16—17 pct. af eksportværdien, mod 503 mill. kr. eller 14—15 pct. af eksportens værdi i første halvdel af 1955.

Det kan sluttelig nævnes, at *Nationalbankens valutagæld* ved udgangen af juli blev opgjort til 251.4 mill. kr. — praktisk talt det samme som i maj og 5—6 mill. kr. mere end ved slutningen af juni. I forhold til lavpunktet i marts, er der tale om en stigning på 121 mill. kr.; men nogen fortsat opgangstendens synes ikke mærkbar.

3.-8.-1956.